

Gepleisterde gevels, verborgen verleden

“...De voorgevel aan de Voorstraat is jammer genoeg bepleisterd, zodat hier niets van de oude architectuur en het metselverband op te merken valt...” (Joan Ennema, 1943) Het pand in kwestie is Voorstraat 26, waar tegenwoordig de stadswachten kantoor houden, dat in latere jaren ontdaan zou worden van de pleisterlaag.

Bepkeisterde gebouwen

In de 19e eeuw bleek de pleisterlaag een favoriet decoratiemiddel voor woonhuizen, maar ook voor publieke gebouwen. Vooral op Neoclassicistische gebouwen blijkt de pleisterlaag een goede methode om het bouwwerk het gewenste uiterlijk te geven. Zo zijn de Lutherse Kerk aan de Burgwal en de Synagoge aan de IJsselkade, van fraaie pleisterlagen voorzien. Ook het nieuwe raadhuis, omstreeks dezelfde periode verbouwd door Nicolaas Plomp kreeg het huidige in blokken gepleisterde uiterlijk.

Wanneer aan het eind van de 19e eeuw het eclecticisme opkomt, verdwijnt de zucht naar stuclagen voor een aantal jaren. Een serie fraaie bakstenen gevels is hier het resultaat van. Aan het begin van de twintigste eeuw worden, gedurende een korte periode, nog meerdere gebouwen (veelal oudere gebouwen) gepleisterd in een aan de Art-Deco ontleende stijl (bijv. Vloeddijk 7A, Burgwal 57, Voorstraat 35, Boven Nieuwstraat 21). Zo is de gevel van Vloeddijk 7A gebouwd tussen 1610 en 1620 maar stamt de huidige pleisterlaag van 300 jaar later. Hierna stopt wederom het gebruik van pleisterwerk en ontstaan de bakstenen gevels van de jaren dertig.

Na de tweede wereldoorlog wordt de stucgevel binnen het stadsgezicht van Kampen nauwelijks nog toegepast. Enkele malen is een fraaie pleisterlaag vervangen voor een laag zonder enige decoratie (bijv.: Vloeddijk 110/111, Oudestraat 260).

Bepkeisterde stadsmuur

Ook delen van de stadsmuur worden aan het zicht onttrokken door lagen cement en pleister. Zo is bijvoorbeeld aan de achterzijde van de Synagoge een aantal strekkende meters van de stadsmuur bewaard gebleven. Ook aan de achterzijde van het pand IJsselkade 80 bevinden zich resten van de stadsmuur. Deze beide voorbeelden zijn niet beschermd of beschreven, waarschijnlijk een gevolg van het feit dat deze aan het oog onttrokken zijn door de lagen cement.

Verbergen en verfriaaien

De stad Kampen beroemt zich op haar verleden. Dit verleden is rijk en een fraaie verscheidenheid aan gevels uit alle tijden flankeren de straten. Ook de gepleisterde gevels maken daar onderdeel van uit. Maar juist de gepleisterde gevels verbergen veel van dit roemrijke verleden. (bijv. Burgwal 80/81)

Wanneer de onderliggende bouwhistorie een grote rijkdom belooft en de bedekkende pleisterlaag van dubieus niveau is, zou de gedachte aan het (gedeeltelijk) in het zicht brengen van de oudste bouwhistorie mogelijkheid moeten kunnen worden, om zo bij te dragen aan het versterken van het gevoel voor historie in de stad. Grote en kleine schatten zullen dan worden (her)ontdekt.

Ernst Hupkes

www.tekampen.nl

De gevel van Voorstraat 97. Onder de 19e eeuwse pleisterlaag is een fraaie 17e eeuwse bakstenen gevel waar te nemen.

